

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE ÇEVRE AJANSI

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	7
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	7
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	7
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	9
7.	DENETİM BULGULARI.....	9

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Türkiye Çevre Ajansı Dolu Boş Kadro Dağılımı	4
Tablo 2:2023 yılı Bütçe Ödenekleri, Tahmini Bütçe Giderleri ile Gerçekleşme Oranları	5
Tablo 3:2023 yılı Bütçe Ödenekleri, Tahmini Bütçe Gelirleri ile Gerçekleşme Oranları	5

KISALTMALAR

ÇEYAS	:Çevre Yönetim Hizmetleri Anonim Şirketi
GEKAP	:Geri Kazanım Katılım Payı
TÜÇA	:Türkiye Çevre Ajansı

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Depozito Yönetim Sisteminin Saha Operasyonlarına Yönelik İade Noktalarının Kurulmaması Ve İşletilmeye Başlanılmaması
2. Türkiye Çevre Ajansına Aktarılması Gereken Geri Kazanım Katkı Paylarının Kanunda Belirtilen Sürede Aktarılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Türkiye Çevre Ajansı (TÜÇA), Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile ilgili, tüzel kişiliği haiz, kendi kanununda belirlenen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi bir kamu idaresidir.

TÜÇA, 24.12.2020 tarihli ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile kurulmuştur. İlgili Kanun'da kuruluş, faaliyet alanı, organlar ve personel hakkında düzenlemelere yer verilmiştir. Kanunun uygulanmasıyla ilgili usul ve esasların, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenleneceği belirtilmiştir.

TÜÇA, çevre kirliliğini önlemek ve yeşil alanların korunmasına, iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlamak, döngüsel ekonomi ve sıfır atık yaklaşımı doğrultusunda kaynak verimliliğini artırmak ile ulusal ölçekte depozito yönetim sistemi kurulmasına, işletilmesine, izlenmesine ve denetimine yönelik faaliyetlerde bulunmakla görevlidir.

7261 sayılı Kanun'a göre Ajansın faaliyetleri aşağıda sıralanmıştır:

- Depozito yönetim sistemini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; ilgili tarafların depozito yönetim sistemine dâhil olmasını sağlamak ve bunların yükümlülüklerini belirlemek ile Bakanlıkça belirlenen depozito bedeli, ücret ve teminatları almak ve iade etmek,
- Bakanlıkça depozito uygulamasına zorunlu olarak tabi tutulan ürünlere yönelik depozito yönetim sistemi altyapısının oluşturulmasına, uygulanmasına, izlenmesine yönelik izin ve onay işlemleri dâhil gerekli idari düzenlemeleri ve tedbirleri uygulamak ve gerekli kontrolleri yapmak,
- Çevrenin iyileştirilmesine yönelik olarak faaliyetlerde bulunmak,
- Sıfır atık yönetim sisteminin kurulmasına ve uygulanmasına katkı sağlamak,
- Geri kazanılabilir ürünlerin kullanımları sonrası ülke ekonomisine kazandırılmasına ve geri kazanılabilir atıkların yönetimine ilişkin faaliyetlere katkı sağlamak,
- Kamuoyunda duyarlılık ve farkındalık oluşturmak amacıyla; görsel, işitsel ve yazılı yayınlar hazırlamak, yayımlamak, basın ve yayın organları ile iş birliği yapmak, kampanya,

yarışma ve tanıtım gibi faaliyetlerde bulunmak,

- Eğitim ve sertifika programları düzenlemek, bilimsel çalışmalar yapmak, dokümantasyon, araştırma ve uygulama merkezleri ile laboratuvar ve müze kurmak,

- Yurt içinde veya yurt dışında yerel yönetimler, ulusal veya uluslararası kurum veya kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gerçek veya tüzel kişilerle iş birliği yapmak, ortak projeler geliştirmek ve faaliyetlerde bulunmak; uygun görülmesi hâlinde belediyelere, il özel idarelerine, eğitim kurumlarına ve diğer kurum ve kuruluşlara mali ve teknik destek sağlamak,

- Bakanlık tarafından Ajansa kullanma izni verilen veya kiralanın, Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan alanlarda; mapa ve şamandıra sistemleri kurmak, işletmek, deniz araçlarına atık alım hizmetlerini vermek ve bu hizmetlerin verilmesini sağlamak.

Kurumun faaliyetlerini yönlendiren birincil ve ikincil mevzuat şu düzenlemelerden oluşmaktadır:

09.08.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu,

24.12.2020 tarihli ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,

15.04.2021 tarihli ve 31455 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Çevre Ajansının Teşkilatı ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik,

23.04.2021 tarihli ve 31463 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Çevre Ajansı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği,

08.06.2022 tarihli ve 31860 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Çevre Ajansı Tarafından Yapılacak Mali ve Teknik Destekler ile İş Birliğine İlişkin Yönetmelik,

29.4.2021 tarihli ve 3934 Cumhurbaşkanı Kararı ile, 30.04.2021 tarihli ve 31470 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Çevre Ajansı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (J) Bendi Kapsamında Depozito Yönetim Sisteminin Kurulması ve İşletilmesi Faaliyetlerine İlişkin Olarak Yapılacak Mal ve Hizmet Alımlarına Dair Usul ve Esaslar,

10.04.2020 tarihli ve 2393 sayılı Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevli Yönetim, Denetim ve Tasfiye Kurulu Üyelerinin Taban ve Tavan Ücretlerin Tespitine Yönelik Cumhurbaşkanlığı Kararı,

26.06.2021 tarihli ve 31523 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği,

19.07.2019 tarihli ve 30829 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sıfır Atık Yönetmeliği,

09.10.2021 tarihli ve 31623 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sıfır Atık Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,

Zorunlu Depozito Yönetim Sistemi Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

TÜÇA’nın organlarını Yönetim Kurulu, Başkanlık ve Danışma Kurulu oluşturmaktadır. Ajansın karar organı olan ve yedi üyeden oluşan Yönetim Kurulu tarafından Başkan ve başkan yardımcıları atanmaktadır. Başkanlık, Ajansın yürütme organı olup Ajansı temsil yetkisini haizdir. Başkanlık başkan, iki başkan yardımcısı, Yurt İçi Temsilciliği, Özel Kalem Müdürlüğü ve hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Danışma Kurulu, Yönetim Kuruluna danışmanlık etmek ve tavsiyede bulunmak üzere Ajansın faaliyet alanlarında temayüz etmiş kişiler ile yükseköğretim kurumu, özel sektör ve kamu kurum ve kuruluşları çalışanları arasından olmak üzere on bir üyeden oluşan ve üyeleri Bakan tarafından üç yıl süre ile görevlendirilen kuruldur.

Başkan Yardımcılarına bağlı bulunan direktörlükler aşağıda sıralanmıştır;

1. Depozito Yönetim Sistemi Direktörlüğü,
2. Sıfır Atık Yönetimi Direktörlüğü,
3. Geri Kazanım ve Üretici Sorumluluğu Direktörlüğü,
4. Çevre Koruma Direktörlüğü,
5. Bilgi Teknolojileri Direktörlüğü,
6. Yönetim Hizmetleri ve Finans Direktörlüğü,
7. Hukuki Danışmanlık ve Takip Direktörlüğü,

8. İletişim Direktörlüğü.

7261 sayılı Kuruluş Kanunu'nun 6'ncı maddesinde, TÜÇA tarafından 22.05.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi personel istihdam edileceği ifade edilmiştir. İstihdam edilen personeli unvan bazında dağıtmaya Yönetim Kurulu yetkilidir.

Kurumda görev yapan personel sayıları Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1:Türkiye Çevre Ajansı Dolu Boş Kadro Dağılımı

	Kadro Sayısı	Mevcut Kadro	Boş Kadro Sayısı
Başkan	1	1	0
Başkan Yardımcısı	2	1	1
Direktör	8	7	1
Mühendis	80	29	51
Avukat	7	3	4
İdari Uzman	42	24	18
Teknik Uzman	10	0	10
İdari Personel	30	3	27
Destek Personeli	20	3	17
TOPLAM	200	71	129

Kurumun toplam kadro sayısı 200 olup bunun dolu kadro sayısı 71, boş kadro sayısı ise 129'dur. 1 Başkan, 1 Başkan yardımcısı, 7 Direktör, 29 Mühendis, 3 Avukat, 24 İdari Uzman, 3 İdari Personel ve 3 Destek Personeli görev yapmaktadır. Ajansta 1 Başkan yardımcısı ve 1 direktör ve 10 teknik uzman kadroları boş bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

TÜÇA'nın bütçesinin hazırlanması, uygulanması, harcamaların yapılması ve muhasebeleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar, 24.12.2020 tarihli ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasına dayanılarak 23.04.2021 tarihli ve 31463 sayılı Türkiye Çevre Ajansı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Ajansın bütçesi, kurumun yıllık program ve faaliyetleri dikkate alınarak Başkanlık tarafından bir yıllık olarak hazırlanır ve her yıl Ağustos ayı sonuna kadar Yönetim Kuruluna sunulur. Yönetim Kurulu tarafından incelendikten sonra uygun bulunan bütçe Bakan onayı ile yürürlüğe girer.

Ajans faaliyetlerinin finansmanında kullanılmak kaydıyla Ajans gelirleri ile giderlerinin yönetimi konusunda Yönetim Kurulu yetkilidir. Yönetim Kurulu, bu yetkileri kapsamın da

yazılı olmak ve sınırlarını açıkça belirlemek kaydıyla Başkana yetki devri yapabilir.

Ajansın gelirleri; genel bütçeden aktarılan tutarlardan, her türlü bağış ve yardımlardan, ajansın faaliyetlerinden elde edilen gelirlerden ve sair gelirlerden oluşmaktadır. Ayrıca Ajans; yapılan bağış ve yardımlar sebebiyle veraset ve intikal vergisinden, faaliyetleri dolayısıyla yaptığı işlemler yönünden harçlardan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar nedeniyle damga vergisinden, kiraya verilmemek şartıyla sahip olduğu taşınmazları dolayısıyla emlak vergisinden, tapu ve kadastro işlemleri bakımından, döner sermaye hizmet bedelinden, her türlü dava ve icra işleminde teminat yatırma mükellefiyetlerinden muafır.

Ajansın bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme oranları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2:2023 yılı Bütçe Ödenekleri, Tahmini Bütçe Giderleri ile Gerçekleşme Oranları

Bütçe Tertibi Adı	Bütçe Giderin Ekonomik Kodu	2022 Yılı (TL)	2023 Yılı Tahmini (TL)	2023 Yılı (Gerçekleşen)	Gerçekleşme (%)
Personel Giderleri	01	12.394.726,47	84.000.000,00	33.650.744,88	40,06
Sosyal Güvenlik Kurum. Prim Gid.	02	4.108.153,02	40.000.000,00	10.003.742,12	25,01
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	03	135.143.032,34	236.000.000,00	89.679.260,75	38,00
Sermaye Giderleri	06		90.000.000,00	496.680,46	0,55
Proje ve Faaliyet Destekleme Giderleri	07	43.523.842,59	2.820.000.000,00	431.251.441,77	15,29
Yedek Ödenek	09				
Toplam		195.169.754,42	3.270.000.000,00	565.081.869,98	17,28

Tablo 3:2023 yılı Bütçe Ödenekleri, Tahmini Bütçe Gelirleri ile Gerçekleşme Oranları

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	2022 Yılı (TL)	2023 Yılı Tahmini (TL)	2023 Yılı (Gerçekleşen)	Gerçekleşme (%)
Genel Bütçeden Ayrılan Paylar	357.655.000,00	1.200.000.000,00	1.382.635.000,00	115,21
Ajansın Kanun ve İlgili mevzuat Kapsamında Yürüttüğü Faaliyetlerden Elde Edilen Gelirler	46.908,89	1.000.000.000,00	347.393.220,06	34,73
Faiz Gelirleri	117.152.692,41	250.000.000,00	292.713.121,88	117,08
Yurt İçi Bağış ve Yardımlardan Elde Edilen Gelirler	23.990.520,00	-	-	-
Deniz Denetimi Para Cezaları	-	-	98.423.411,16	-
Nakit Devreden		820.000.000,00	1.100.289.633,02	134,18
Toplam	498.845.121,30	3.270.000.000,00	3.221.454.386,12	98,51

10.06.2022 tarihinde 7261 Sayılı Kanuna eklenen madde ile; “Bakanlık tarafından Ajansa kullanma izni verilen veya kiralanana, Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan alanlarda; mapa ve şamandıra sistemleri kurmak, işletmek, deniz araçlarına atık alım hizmetlerini vermek ve bu hizmetlerin verilmesini sağlamak” Türkiye Çevre Ajansının faaliyet konuları arasına eklenmiş ve aynı tarih ve kanunla yer alan Ajans, ihtiyaç hâlinde bu maddede sayılan faaliyetleri özel hukuk tüzel kişiliğini haiz şirketler kurarak gerçekleştirebilir hükmü kapsamında; Çevre Yönetim Hizmetleri Anonim Şirketi (ÇEYAS) 19.10.2022 tarihinde 482018 sicil numarası ile 50.000.000,00 TL sermaye ile Türkiye Çevre Ajansının 28.09.2022 tarihli kararına istinaden kurulmuştur.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Ajansın muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller 24.12.2020 tarihli ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8’inci maddesinin dördüncü fıkrasına dayanılarak 23.04.2021 tarihli ve 31463 sayılı Türkiye Çevre Ajansı Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Ajansın muhasebe işlemleri ile hesap planı Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği uyarınca belirlenen tek düzen hesap planına ilişkin usul ve esaslara göre yürütülmektedir.

Muhasebe belgelerini düzenleyen personel ile bunları amir sıfatıyla tetkik ve imza eden yetkililer, işlemleri denetleyen görevliler, bir belgenin geçerli olabilmesi için o belgenin kapsamına dikkat etmekle yükümlü olup bu işlemlerle görevlendirilmiş personel, işlemlerin yürürlükte bulunan mevzuata göre yapılmamasından ya da gecikmesinden dolayı, ilgi derecelerine göre müteselsilen sorumludurlar.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda denetime sunulanlar ve Usul ve Esasların 8’inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Birleştirilmiş veriler defteri,
Geçici ve kesin mizan,
Bilanço,
Gelir tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim

prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

TÜÇA 5018 sayılı Kanun'a tabi olmadığından bu Kanun'un öngördüğü iç kontrol ve ön mali kontrol sistemi ile iç denetim birimi kurulmamıştır.

Ancak, idarede iç kontrol sisteminin kurulması;

Faaliyetlerde etkinlik ve verimliliğin artmasını,

Güvenilir bilginin zamanında elde edilmesini ve iletilmesini,

İdarenin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini, her türlü mali karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini,

Küçük hataların büyük problemlere dönüşmeden önce fark edilmesini,

Varlıkların, kötüye kullanılması, israf edilmesi ve kaybolmasının önlenmesi konusunda güvence,

Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini sağlar.

İç kontrol, İdaredeki yönetici ve personelin yaptıkları işin kontrolünü ellerinde buldurmaları için kullanılan bir yöntemdir. İç kontrol, hesap verme mekanizmasını güçlendiren ve makul güvence sağlamak üzere tasarlanmış bir süreçtir.

Sonuç olarak, birçok kamu kurumu tarafından oluşturulan iç kontrol sistemi ve iç denetim biriminin idarelere sağladığı faydalar açıktır. TÜÇA'nın her ne kadar böyle bir yükümlülüğü olmasa dahi iç kontrol sisteminin kurulmasının İdareye faydalı olacağı açıktır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türkiye Çevre Ajansı 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Depozito Yönetim Sisteminin Saha Operasyonlarına Yönelik İade Noktalarının Kurulmaması ve İşletilmeye Başlanılmaması

Türkiye Çevre Ajansı tarafından merkezi bir yapı üzerinden 01.01.2022 tarihinden itibaren zorunlu olarak uygulanması gereken depozito yönetim sisteminin saha operasyonlarına yönelik iade noktalarının kurulmadığı ve işletilmeye başlanılmadığı görülmüştür.

Depozito yönetim sistemi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenen ve belirli bir depozito bedeli alınarak piyasaya sürülen ürünlerin kullanılması sonrasında oluşan boş ambalajlarının iade alınması ve depozito bedelinin geri ödenmesine dayalı bir sistemdir.

09.08.1983 tarihli 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun Ek 12 inci Maddesinde (29/11/2018-7153/8 md.);

“Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla Bakanlık, belirleyeceği ambalajlar ve ürünler

için depozito uygulamasını 1/1/2022 tarihinden itibaren zorunlu tutar. Bu doğrultuda, depozito kapsamındaki (...) ürünlerin satışını gerçekleştiren satış noktaları depozito uygulaması toplama sistemine katılım sağlamakla yükümlüdür.

Depozito sisteminin uygulanmasına yönelik usul ve esaslar ile sisteme ilişkin teminatlar ve ücretler Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(Ek fıkra:24/12/2020-7261/19 md.) Zorunlu depozito uygulamasına tabi tutulan ürünlerin üreticileri, ithalatçıları ve piyasaya sürenleri ile depozito kapsamındaki ürünleri tüketicilere/kullanıcılara sunan toptan ya da perakende satış birimleri; depozito sisteminin kurulması, işletilmesi ve izlenmesine yönelik idari, mali ve teknik yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadırlar.” Denilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu ile mevzuatımıza girmiş olan depozito yönetim sistemi, tanımı halihazırda Ülkemizde mevcut olmayan bir sistemi tanımlamakla birlikte, ulusal ölçekte depozito yönetim sisteminin kurulması ve işletilmesine yönelik genel ilke ve esasları belirleyerek sürdürülebilir bir sistem oluşturulması amacıyla 2020 yılı sonunda Türkiye Çevre Ajansı kurulmuştur.

24.12.2020 tarih ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un “Amaç ve Kapsamlar” başlıklı 1 inci maddesinde;

“Bu Kanunun amacı; çevre kirliliğini önlemek ve yeşil alanların korunmasına, iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlamak, döngüsel ekonomi ve sıfır atık yaklaşımı doğrultusunda kaynak verimliliğini artırmak ile ulusal ölçekte depozito yönetim sistemi kurulmasına, işletilmesine, izlenmesine ve denetimine yönelik faaliyetlerde bulunmak üzere Türkiye Çevre Ajansının kurulmasıdır.” Denilmek suretiyle, Türkiye Çevre Ajansının depozito yönetim sistemi kurulmasına, işletilmesine, izlenmesine ve denetimine yönelik faaliyetlerde bulunmak üzere kurulmuş olduğu açık bir şekilde gösterilmiştir

Türkiye Çevre Ajansı tarafından, depozito yönetim sistemi uygulamalarına ilişkin altyapı hazırlıklarının sürdürülmekte olduğu ve de teknik düzenlemeler yapılması hususlarında çalışmaların devam ettiği görülmektedir.

Her ne kadar, Kurum depozito yönetim sisteminin saha operasyonlarına yönelik iade noktalarının kurulması ve işletilmeye yönelik çalışmaların devam ettiğini ifade etsede; 01/01/2022 tarihinden itibaren zorunlu olarak ülke çapında uygulanması gereken sistemin cari

denetim yılında tam olarak uygulanmadığı görülmüştür.

Bu doğrultuda, Çevre Ajansı tarafından merkezi bir yapı üzerinden 01.01.2022 tarihinden itibaren zorunlu olarak uygulanması gereken depozito yönetim sisteminin saha operasyonlarına yönelik iade noktalarının kurulması ve işletilmeye başlanması işlemlerinin Ajans tarafından bir an önce tamamlanarak sistem kapsamında yer alan tarafların bu düzenlemelerde yer alacak hükümler doğrultusunda hareket etmeleri gerekmektedir.

BULGU 2: Türkiye Çevre Ajansına Aktarılması Gereken Geri Kazanım Katkı Paylarının Kanunda Belirtilen Sürede Aktarılmaması

2023 yılında Türkiye Çevre Ajansına(TÜÇA) aktarılması gereken geri kazanım katılım paylarının TÜÇA hesabına Kanunda belirlenen tarihlerden daha geç tarihlerde aktarıldığı ya da hiç aktarılmadığı görülmüştür.

30.12.2020 tarihli ve 31350 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile verilen görevleri yerine getirmek üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile ilgili, tüzel kişiliğe haiz, bu Kanunda belirtilen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi Türkiye Çevre Ajansı kurulmuştur.

7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "Ajansın Gelirleri, Bütçesi ve Muafiyetler" başlıklı 8'inci maddesinde;

"Ajansın gelirleri;

- a) Genel bütçeden aktarılan tutarlardan,*
- b) Her türlü bağış ve yardımlardan,*
- c) Ajansın faaliyetlerinden elde edilen gelirlere,*
- ç) Sair gelirlere, oluşur."*

"Geri kazanım katılım payı (GEKAP)" başlıklı Geçici 2 inci Maddesinde;

"01/01/2021 tarihinden 31/12/2025 tarihine kadar 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun ek 11 inci maddesi uyarınca tahsil edilen geri kazanım katılım paylarının yüzde yirmi beşi tahsil edildiği ayı izleyen ayın sonuna kadar Türkiye Çevre Ajansı hesabına aktarılır.

Aktarılacak tutarlar karşılığında Bakanlık bütçesinde gerekli ödenek öngörülür.” Hükümleri yer almaktadır.

Yapılan inceleme sonucunda Geri Kazanım Katılım Paylarının 2023 yılında Türkiye Çevre Ajansı hesabına Kanunda belirlenen tarihlerden daha geç tarihlerde aktarıldığı ya da hiç aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar Kurum, bu konuda ilgili Bakanlık nezdinde muhatap olan Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü’ne bulguda belirtilen husus ile ilgili 08.05.2024 tarihinde konunun araştırılması talepli resmi yazının yazıldığını ve konunun takibinin sağlanılacağını ifade etmişse de bulgu konusunun halen devam ettiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla; Türkiye Çevre Ajansının hem ileriki yıllarda oluşabilecek finansman sıkıntısına düşmemesi hem de alınabilecek faiz gelirinden mahrum kalmaması için ana gelir kaynağı olan Geri Kazanım Katkı Paylarının Kanunda belirtilen sürede aktarılması için yapılan çalışmalara devam etmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>